

Sygn. akt V KS 10/20

POSTANOWIENIE

Dnia 25 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wiliński

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 25 czerwca 2020 r.

w sprawie **T. S.**

oskarżonego z art. 189 § 2 k.k.

skargi obrońcy oskarżonego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 25 czerwca 2019 r., sygn. akt II AKa (...)

uchylającego wyrok Sądu Okręgowego w Z.

z dnia 6 marca 2019 r., sygn. akt II K (...), do ponownego rozpoznania

p o s t a n o w i ł:

1. oddalić skargę,

2. zwolnić oskarżonego od ponoszenia kosztów postępowania skargowego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 marca 2019 r., sygn. akt II K (...), Sąd Okręgowy w Z. uniewinnił oskarżonego T. S. od zarzucanego mu czynu, kwalifikowanego z art. 189 § 2 k.k., polegającego na tym, że w nocy z 19 na 20 lutego 2000 r w L. oraz pomiędzy L. a miejscowością J., wspólnie i w porozumieniu z innymi nieustalonymi osobami miał pozbawić wolności G. D. , które łączyło się ze szczególnym udręczeniem, polegającym na przetrzymywaniu skrzepowanego pokrzywdzonego w porze nocnej w odludnym miejscu w lesie, oraz sprawianiu mu bólu i cierpienia w wyniku stosowania przemocy fizycznej w postaci kopania i bicia.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł oskarżyciel publiczny. Po jej rozpoznaniu Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 25 czerwca 2019 r., sygn. akt II AKa (...) uchylił zaskarżony wyrok i sprawę T. S. przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Z..

Skargę od wyroku Sądu II instancji wniósł obrońca oskarżonego, zarzucając niepełną oraz niewłaściwą ocenę i analizę źródłowego materiału dowodowego zebranego w niniejszej sprawie, które to uchybienie mogło mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku. W ocenie obrony sprawa powinna zostać merytorycznie rozpoznana przez Sąd odwoławczy, z uwagi na brak podstaw do uchylenia orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, które, zgodnie z art. 437 § 2 k.p.k., może nastąpić wyłącznie w przypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu sądowego w całości.

W odpowiedzi na skargę, prokurator Prokuratury Okręgowej w Z., wniósł o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga obrońcy oskarżonego T. S. nie zawiera argumentacji, która zdołałaby skutecznie podważyć prawidłowość rozstrzygnięcia Sądu II instancji. Brak jest zatem podstaw do uwzględnienia żądania skarżącego i uchylenia zaskarżonego skargą wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) oraz przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Zgodnie z art. 539a § 1 k.p.k. nadzwyczajny środek zaskarżenia w postaci skargi na wyrok sądu odwoławczego można wnieść, gdy wydanie na etapie postępowania apelacyjnego orzeczenia o charakterze kasatoryjnym naruszało treść art. 437 k.p.k. lub też, gdy przy wydaniu tego orzeczenia wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 k.p.k. Jednoznaczne brzmienie przepisu art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. nie pozostawia wątpliwości co do tego, że sąd odwoławczy może uchylić wyrok Sądu I instancji jedynie wtedy, gdy wykaze, iż dotychczasowe rozstrzygnięcie jest dotknięte jedną z wad określonych w art. 439 § 1 k.p.k. albo dyrektywa wynikająca z treści art. 454 k.p.k. stoi na przeszkodzie dokonaniu korekty orzeczenia pierwszoinstancyjnego, co wymaga jednak dokonania analizy istniejącego materiału i wykazania wad w rozumowaniu sądu meriti. Trzecią

ustawową podstawę orzeczenia kasatoryjnego sądu odwoławczego stanowi konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości. W każdej z tych sytuacji, sąd odwoławczy jest zobowiązany do wskazania, która z okoliczności wymienionych w art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. stanowiła in concreto podstawę uchylenia wyroku Sądu I instancji oraz przedstawić argumenty, które doprowadziły go do takiego wniosku (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2019 r., IV KS 3/19).

Zakres kontroli dokonywanej przez Sąd Najwyższy po wniesieniu skargi na wyrok sądu odwoławczego, o którym mowa w art. 539a § 1 k.p.k., ogranicza się do zbadania, czy stwierdzone przez sąd odwoławczy uchybienie daje podstawę do wydania orzeczenia kasatoryjnego (zob. uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2018 r., I KZP 13/17, OSNKW 2018, z. 3, poz. 23). Ponadto, w przypadku postawienia w skardze zarzutu naruszenia art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. w związku z art. 439 § 1 k.p.k. kontrola skargowa wymaga dokonania oceny, czy rzeczywiście zaistniało uchybienie o charakterze bezwzględnej przyczyny odwoławczej, a nie tylko tego, czy zostało ono wskazane jako podstawa uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. W wypadku reguły *ne peius* z art. 454 § 1 k.p.k. kontrola skargowa obejmuje ocenę prawidłowości zastosowania tego przepisu pod kątem spełnienia warunku, że sąd odwoławczy "nie może skazać oskarżonego". Wymaga to wykazania przez ten sąd, że gdyby nie stwierdzone uchybienie, to mógłby zapaść wyrok skazujący, ale jego wydanie nie jest dopuszczalne w instancji odwoławczej z uwagi na zakaz takiego orzekania. Natomiast w wypadku uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania w związku z koniecznością przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, w postępowaniu skargowym wymagane jest dokonanie oceny, czy rzeczywiście taka potrzeba zachodzi. Kontrola skargowa powinna zatem dotyczyć tego, czy z powodu stwierdzonych przez sąd odwoławczy uchybień, o których mowa w art. 438 k.p.k., pierwszoinstancyjny przewód sądowy powinien zostać powtórzony. (zob. uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2018 r., sygn. akt I KZP 13/17, OSNKW 2018, z. 3, poz. 23).

W realiach przedmiotowej sprawy nie budzi wątpliwości rzeczywista podstawa uchylenia wyroku Sądu I instancji, tj. ograniczenia wynikające z treści art.

454 § 1 k.p.k. Jakkolwiek Sąd odwoławczy w finalnej części uzasadnienia powołał jako formalną podstawę uchylenia wyroku Sądu I instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości, to jednak lektura całości uzasadnienia orzeczenia Sądu odwoławczego jednoznacznie wskazuje, że faktyczną podstawą takiego rozstrzygnięcia było wystąpienie przesłanki, o której mowa w art. 454 § 1 k.p.k. Nie ulega bowiem wątpliwości, że w uzasadnieniu kwestionowanego wyroku Sądu II instancji wskazano prawidłowo, a przy tym w sposób obszerny powody, dla których uchylenie wyroku Sądu I instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania było konieczne.

Sąd II instancji, dokonując oceny materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie przez pryzmat podniesionych w apelacji oskarżyciela publicznego zarzutów obrazy art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k., doszedł do odmiennych niż Sąd *a quo* konkluzji. Sąd odwoławczy nie zaaprobował oceny dokonanej przez Sąd I instancji w części prowadzącej do uniewinnienia oskarżonego, uznając ją za poczynioną z obrazą art. 7 k.p.k. Sąd *ad quem* podważył w szczególności prawidłowość oceny Sądu Okręgowego w zakresie dowodów z zeznań świadków R. H. i T. B. oraz A. S. , uznając, że „ocena nie została poprzedzona rozważeniem wszystkich istotnych okoliczności wynikających z relacji przesłuchanych świadków, w szczególności R. H. i T. B. . Sąd nie dokonał należytego skonfrontowania wyjaśnień oskarżonego z obciążającymi go ww. zeznaniami świadków (...), a (...) dopiero prawidłowe dokonanie oceny dowodów pozwoli na ustalenie, czy oskarżony dopuścił się zarzucanego mu czynu (...). W konsekwencji Sąd II instancji nie podzielił ustalenia Sądu Okręgowego w Z. , jakoby zebrane w sprawie dowody nie potwierdzały sprawstwa oskarżonego, uznając to ustalenie za dowolne, zaś w kontekście zarzutów postawionych w apelacji za sprzeczne z art. 7 k.p.k.

Choć zatem Sąd *ad quem* nie przesądził definitywnie winy oskarżonego, to jednak wskazał jednoznacznie, że prawidłowa ocena zgromadzonych dotychczas w sprawie dowodów nie dawała podstaw do wydania wyroku uniewinniającego, a to z kolei rodzi potrzebę ponownego wypowiedzenia się w tej kwestii przez Sąd I instancji. Sąd odwoławczy udzielając wytycznych Sądowi I instancji, wskazał na potrzebę „dokonania pogłębionej relacji procesowych oskarżonego i wskazanych

wyżej świadków - w sposób, jaki wymaga tego zasadna swobodnej oceny dowodów” i uznał, że wyniki tej oceny będą miały priorytetowe znaczenie dla dokonania właściwej, prawidłowej kwalifikacji prawnokarnej zachowania oskarżonego.

W konsekwencji stwierdzić należy, że w realiach niniejszej sprawy i w świetle wyrażonego stanowiska Sąd Apelacyjny w (...), działając jako Sąd II instancji, nie miał możliwości wydania innego orzeczenia niż kasatoryjne, skoro na przeszkodzie temu stał zakaz sformułowany w art. 454 § 1 k.p.k. Wprawdzie, jak sygnalizowano już wyżej, Sąd *ad quem* w konkluzji uzasadnienia, jako podstawę swego rozstrzygnięcia, powołał konieczność przeprowadzenia przewodu sądowego w całości, a prawidłowym wskazaniem powinna być przede wszystkim podstawa z art. 454 § 1 k.p.k., to jednak całokształt zaprezentowanych w uzasadnieniu tego Sądu rozważań, prowadzi do oczywistego i jednoznacznego wniosku, że rozstrzygnięcie to było prawidłowe i zgodne z wiążącymi sąd odwoławczy granicami obowiązku uchylenia wyroku i przekazania go do ponownego rozpoznania. W tej sytuacji wyrażone w końcowej części uzasadnienia samo niewłaściwe wskazanie przesłanki uchylenia nie podważyło prawidłowości rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego, podstawy którego Sąd ten w swym uzasadnieniu szczegółowo wykazał.

Wbrew opinii skarżącego, rozstrzygnięcie Sądu Apelacyjnego w (...) mieściło się w granicach kompetencji tego Sądu wyznaczonych obowiązkiem przeprowadzenia rzetelnej kontroli instancyjnej i zostało należycie umotywowane. Błędne oznaczenie podstawy uchylenia wyroku Sądu I instancji przy jej prawidłowym ustaleniu nie odbiera temu rozstrzygnięciu trafności. Prawidłowość ta wyraża się we wskazaniu powodów i ich uzasadnieniu, a nie w samym podaniu podstawy prawnej z art. 539a § 3 k.p.k.

Uwzględniając sytuację majątkową oskarżonego, Sąd Najwyższy zwolnił go od ponoszenia kosztów postępowania skargowego.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.